NN 105/2021 (28.9.2021.), Zaključak o prihvaćanju Izvješća o stanju u prostoru Republike Hrvatske za razdoblje 2013. – 2019. godine

HRVATSKI SABOR

1854

Na temelju članka 81. Ustava Republike Hrvatske i članka 165. Poslovnika Hrvatskoga sabora, Hrvatski sabor na 7. sjednici 23. travnja 2021. godine, nakon rasprave o Izvješću o stanju u prostoru Republike Hrvatske za razdoblje 2013. – 2019. godine, donio je sljedeći

ZAKLJUČAK

Prihvaća se Izvješće o stanju u prostoru Republike Hrvatske za razdoblje 2013. – 2019. godine.

Klasa: 022-03/21-01/21
Zagreb, 23. travnja 2021.

HRVATSKI SABOR
Predsjednik
Hrvatskoga sabora
Gordan Jandroković, v. r.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU REPUBLIKE HRVATSKE ZA RAZDOBLJE 2013. – 2019. GODINE

I. POLAZIŠTA

I.1. CILJEVI I METODOLOGIJA IZRADE IZVJEŠĆA

Izvješće o stanju u prostoru Republike Hrvatske je dokument kojim se Vladu RH, Hrvatski sabor te stručnu i širu javnost, na temelju analize i ocjene osnovne prostorne strukture, trendova prostornog razvoja, zaštite i korištenja posebno vrijednih prostora, kao i analize i ocjene provedbe strateških i drugih dokumenata prostornog planiranja te institucionalnog razvoja u području prostornog uređenja, informira o prostornom razvoju u RH u razdoblju od 2013. do 2019. godine.

Izvješće prioritetno prikazuje utvrđene probleme u prostoru, analizira stanja i promjene u prostoru koje nastaju pod utjecajem različitih društvenih procesa i imaju veći ili manji neposredan utjecaj na prostor, predlaže rješenja za poboljšanje stanja te ukazuje na mogućnosti daljnjih usmjerenja prostornog razvoja.

Zadnje službeno Izvješće o stanju u prostoru RH za razdoblje od 2008. do 2012. godine razmatrano je u Hrvatskom saboru 2013. godine. Objavljeno je u »Narodnim novinama« broj 61/2013.

Pri izradi ovog Izvješća, započetoj 2016. godine, korišteni su tekstovi i analize iz Strategije prostornog razvoja RH i stručnih podloga za njezinu izradu, javno dostupni ili pribavljeni podaci nadležnih ministarstava, državnih upravnih organizacija, zavoda za prostorno uređenje županija i Grada Zagreba, agencija i drugih pravnih osoba s javnim ovlastima određenih posebnim propisima, Informacijskog sustava prostornog uređenja i njegovih modula te prostornih planova, kao i podaci iz usvojenih i objavljenih sektorskih dokumenata koji su od utjecaja na razvoj u prostoru. Također su korišteni tekstovi i analize iz Stručne podloge »Društveno-ekonomski razvoj RH u razdoblju 2013. – 2017.: stanje, trendovi, izazovi i prilike za prostorni razvoj« Ekonomskog instituta Zagreb, stručnih i znanstvenih radova, vlastitih evidencija Zavoda za prostorni razvoj te drugih javnih izvora podataka.

Grafički prikazi u ovom dokumentu služe isključivo za potrebe ovog dokumenta i ni na koji način ne prejudiciraju određivanje ili označavanje međunarodnih granica. Izrađeni su korištenjem prostornih slojeva iz Registra prostornih jedinica Državne geodetske uprave.

Sadržaj i obvezni prostorni pokazatelji izvješća o stanju u prostoru određeni su Pravilnikom o sadržaju i obveznim prostornim pokazateljima izvješća o stanju u prostoru. U okviru propisanog sadržaja, dodatni je naglasak stavljen na teme koje su posebno obilježile prostorno uređenje u razdoblju 2013. – 2019. godine, poput donošenja novog paketa zakona iz

područja prostornog uređenja, graditeljstva i građevinske inspekcije, razvoja i uvođenja Informacijskog sustava prostornog uređenja, intenzivnog procesa ozakonjenja nezakonito izgrađenih zgrada i sl.

I.2. ZAKONSKO-INSTITUCIONALNI OKVIR

Obveza izrade Izvješća o stanju u prostoru utvrđena je odredbama članaka 39. do 41. Zakona o prostornom uređenju.[1](NN 153/2013, 65/2017, 114/2018, 39/2019 i 98/2019) Hrvatski sabor odnosno predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (JLP(R)S), svaki za svoju razinu, razmatraju izvješće o stanju u prostoru za razdoblje od četiri godine.

Izvješće se na državnoj razini izrađuje s osvrtom na prethodno Izvješće te na važeće strateške, razvojne, planske i programske dokumente i pokazatelje državne razine, prostorne planove područja posebnih obilježja te prostorne planove niže razine koji su od utjecaja na održiv razvoj u prostoru državne razine.

Izvješće o stanju u prostoru sadrži polazišta, analizu i ocjenu stanja i trendova prostornog razvoja, obvezne prostorne pokazatelje, analizu provedbe prostornih planova i drugih dokumenata koji utječu na prostor te prijedloge za unaprjeđenje prostornog razvoja s osnovnim preporukama mjera za iduće razdoblje:

- Polazišta obuhvaćaju pregled ciljeva izrade Izvješća unutar zakonodavnog, institucionalnog i međunarodnog okvira za razdoblje za koje se Izvješće izrađuje te osnovna prostorna obilježja Republike Hrvatske, županija, Grada Zagreba, velikih gradova, gradova i općina
- Analiza i ocjena stanja obuhvaća prikaz ostvarenja ciljeva prostornog uređenja i usmjerenja razvoja u prostoru koji su određeni Zakonom o prostornom uređenju i Strategijom prostornog razvoja Republike Hrvatske kroz prostorne planove i druge dokumente koji utječu na prostor te ukazuje na trendove prostornog razvoja i usklađenost odnosno izazove u provedbi
- Analiza provedbe prostornih planova i drugih dokumenata koji utječu na prostor obuhvaća prikaz pokrivenosti područja prostornim planovima, daje podatke o prostornim planovima i drugim strateškim, programskim i razvojnim dokumentima koji utječu na prostor, ukazuje na osnove njihove provedbe, potrebu i učestalost njihove promjene te daje osvrt na provođenje zaključaka, smjernica, prijedloga za unaprjeđenje, preporuka, aktivnosti odnosno mjera iz prethodnog Izvješća
- Prijedlozi za unaprjeđenje prostornog razvoja s osnovnim preporukama mjera za iduće razdoblje razrađuju se u cilju odlučivanja o daljnjem statusu strateških, programskih i planskih smjernica iz važećih prostornih planova i drugih dokumenata koji utječu na prostor odnosno o njihovom zadržavanju, ukidanju ili promjeni.

Izvješće na razini države izrađuje odnosno vodi njegovu izradu, Zavod za prostorni razvoj (ZPR), prema metodologiji i sadržaju utvrđenom Pravilnikom o sadržaju i obveznim prostornim pokazateljima izvješća o stanju u prostoru.[2](NN 48/2014 i 19/2015)

Izvješće, na prijedlog Vlade RH, razmatra Hrvatski sabor.

I.3. OSNOVNA PROSTORNA OBILJEŽJA REPUBLIKE HRVATSKE

Područje Republike Hrvatske (RH), geografski gledano, raznolik je teritorij s brojnim prirodnim i kulturno-povijesnim osobitostima i vrijednostima.

Uporišne vrijednosti su prirodna osnova koja uključuje tlo i more, morsku obalu i otoke, vode, zračni prostor, rudno blago i druga prirodna bogatstva, šume, biljni i životinjski svijet te druge dijelove prirode te čimbenici identiteta prostora koji proizlaze iz društvene zajednice, prirodne i kulturne baštine, krajobraza i kulture građenja, uređivanja i oblikovanja prostora.

I.3.1. Prirodna i geografska obilježja

Hrvatska se nalazi u jugoistočnoj Europi na razmeđi panonskog, dinarskog i mediteranskog prostora na kojem se prožimaju kulturno-geografski utjecaji srednje Europe, Mediterana i Balkana. Glavninu njezina teritorija zauzima panonski i panonsko-peripanonski prostor, odnosno središnja i istočna Hrvatska, a potom i jadransko-mediteranski prostor odnosno sjeverno i južno hrvatsko primorje. Povezuje ih središnji dinarski prostor gorske Hrvatske. Državni teritorij Hrvatske pruža se u obliku luka između Dunava na istoku i sjeverozapadne obale Istre na zapadu, rijeke Mure na sjeveru te Prevlake na jugu. Oblik i položaj hrvatskog državnog teritorija u velikoj je mjeri posljedica složenog geopolitičkog položaja zemlje i raznovrsnih vanjskih čimbenika u različitim povijesnim razdobljima.

Teritorij

Površina kopna RH iznosi 56.594 km² (64,3 % ukupnog teritorija). Na tom prostoru, prema Popisu stanovništva, kućanstava i stanova u RH 2011. godine, živjelo je 4.284.889 stanovnika s prosječnom gustoćom naseljenosti 75,71 stanovnika po km². Kopnene granice ukupno su duge 2370,50[3](DZS, Statistički ljetopis 2018.) km.

U skladu s Konvencijom UN-a o pravu mora i drugim pravilima međunarodnog prava, RH ostvaruje suverenitet nad unutarnjim morskim vodama i teritorijalnim morem na ukupno oko 31.067 km^2 (35,7 % ukupnog teritorija), a suverena prava i jurisdikciju u Jadranskom moru izvan teritorijalnog mora kroz pravni režim zaštićenog ekološko-ribolovnog i epikontinentalnog pojasa. U epikontinentalnom pojasu RH ima prava istraživanja i iskorištavanja prirodnog bogatstva morskog dna i podzemlja,[4](uključivo pravo izgradnje uređaja i naprava (instalacija) za potrebe istraživanja i iskorištavanja morskog dna i podzemlja (npr. platforme za istraživanje i iskorištavanje ugljikovodika)) a u stupu vode iznad epikontinentalnog pojasa proglašen je Zaštićeni ekološko-ribolovni pojas (ZERP) koji obuhvaća oko 23.870 km^2. Unutar ZERP-a mogući su sadržaji isključivog gospodarskog pojasa koji se odnose na raspolaganje živim prirodnim bogatstvima voda izvan granice teritorijalnog mora (istraživanje, iskorištavanje, očuvanje i gospodarenje), znanstvena istraživanja mora te zaštitu i očuvanje morskog okoliša.

Ukupna dužina morske obale s otocima je 6278[5](DZS, Statistički ljetopis 2018., Tablica 1 – 3. i Hrvatski hidrografski institut, Split) km, što je oko ¾ ukupne obalne crte u Jadranskom moru. Sa svojih 1244 otoka, otočića, hridi i grebena, hrvatska se obala ubraja među najrazvedenije u Europi. Na 47 nastanjenih otoka živi ukupno 124.955 stanovnika[6](Popis stanovništva, kućanstava i stanova, 2011.)
(približno 3 %). Najnaseljeniji otoci Krk, Korčula, Brač i Hvar imaju između 10.000 i 20.000 stanovnika.

Od 2375 km kopnenih granica na pogranične rijeke otpada 1066 km.

Reljef: izdvajaju se tri velike reljefne cjeline: Panonska zavala, sustav Dinarida i Jadranska zavala. Prema visinama (dubinama), oblicima, raščlanjenosti i nagibima terena može se izdvojiti šest glavnih tipova reljefa: nizinski ili ravničarski, ravnjački ili zaravanski, brežuljkasto-brdski, gorsko-planinski, obalni i podmorski reljef. Najviši planinski vrh Dinara, na planini Dinari, visok je 1831 metar. Više od 53 % površine nalazi se u nizinskim područjima, do 200 metara nadmorske visine. Četvrtinu teritorija čine brežuljkasti krajevi i pobrđa (200 – 500 m), a petina se nalazi na visinama iznad 500 metara. Udio planina viših od 1500 metara je neznatan. Reljefna specifičnost je i visoka zastupljenost krškog reljefa koji zauzima više od polovice površine državnog teritorija.

Klima u Hrvatskoj pod utjecajem je više čimbenika: umjerene geografske širine na »pola puta« između ekvatora i sjevernog pola, dominantnog utjecaja zapadnih vlažnih oceanskih zračnih masa, položaja uz toplo Jadransko more, u blizini velikih kopnenih površina Afrike na jugu i Euroazije na sjeveroistoku, otvorenosti kontinentalnog dijela Hrvatske prema sjeveru i relativno visoke planinske barijere duž morske obale. Primorske planine i panonske gore znatne su orografske barijere na kojima se kondenzira više vlage nego u drugim krajevima. Razlikuju se tri klimatska područja: mediteransko-jadransko, gorsko-planinsko i kontinentalno-panonsko. U panonskom dijelu Hrvatske kontinentalnost se povećava od zapada prema istoku, u gorsko-planinskom području razlike su najčešće posljedica različitih nadmorskih visina, a u primorju na klimatske razlike najviše utječu blizina mora, nadmorska visina i geografska širina. Uz obalu i na otocima klima je mediteranska (blage i vlažne zime te topla, suha i sunčana ljeta). U zaleđu su zime hladnije, a ljeta žarkija. Zimsku ugodu blage klime u primorju mogu poremetiti snažni udari hladne i uglavnom suhe bure iz sjeveroistočnog smjera koja pri spuštanju prema moru poprima najveću brzinu i snagu. Niži dijelovi gorske Hrvatske imaju obilježja pretplaninske klime, a najviši krajevi značajke planinske klime.

Rijeke Hrvatske pripadaju vodnom području rijeke Dunav (35.117 km^2) i jadranskom vodnom području (21.445 km^2, od čega 3262 km^2 na otocima) tj. otječu u Crno i Jadransko more. Kako granica između vodnih područja na teritoriju RH prati prirodnu hidrografsko-hidrogeološku vododjelnicu (razvodnicu) duž dinarske planinske barijere na području Gorskog kotara i Like, 62 % površine riječne mreže odvodnjava se prema Crnom moru, a ne prema bližem Jadranskom moru. Jadransko vodno područje siromašno je kopnenom površinskom vodom, ali postoje značajni podzemni tokovi kroz krške sustave. Glavnina oborinskih voda ponire u dublje slojeve, do nepropusnih horizonata gdje se nalaze ležišta podzemne vode i stalni krški izvori. U vodnom području rijeke Dunav najveće su slivne površine na području RH rijeke Save (25.770 km^2), Dunava (9135 km^2) i Drave (7015 km^2). U jadranskom vodnom području slivne površine rijeka su bitno manje, a najveća je ona rijeke Krke (2657 km^2).[7](Najveća rijeka koja utječe u Jadransko more je Neretva (slivna površina 10.520 km2, no RH pripada samo 280 km2 najnizvodnijeg dijela (delta Neretve).)

Ostale velike rijeke jadranskog sliva su Cetina (1531 km^2), Zrmanja (1379 km^2) i Lika (1014 km^2) i punom se duljinom nalaze u RH. Također se i njihovi slivovi cijelom površinom nalaze u RH, osim Cetine, kojoj je veći dio sliva u Bosni i Hercegovini. Rijeke s duljinom toka većom od 100 km na području RH su u vodnom području rijeke Dunav: Sava (510 km), Drava (323 km), Kupa (294 km), Karašica – Vučica (150 km), Dunav (138 km), Korana (134 km), Vuka (126 km), Una (116 km), Dobra (104 km) i Glina (100 km), a u jadranskom vodnom području samo Cetina (104 km).

Rijeke Hrvatske pripadaju vodnom području rijeke Dunav (35.117 km^2) i jadranskom vodnom području (21.445 km^2, od čega 3262 km^2 na otocima) tj. otječu u Crno i Jadransko more. Kako granica između vodnih područja na teritoriju RH prati prirodnu hidrografsko-hidrogeološku vododjelnicu (razvodnicu) duž dinarske planinske barijere na području Gorskog kotara i Like, 62 % površine riječne mreže odvodnjava se prema Crnom moru, a ne prema bližem Jadranskom moru. Jadransko vodno područje siromašno je kopnenom površinskom vodom, ali postoje značajni podzemni tokovi kroz krške sustave. Glavnina oborinskih voda ponire u dublje slojeve, do nepropusnih horizonata gdje se nalaze ležišta podzemne vode i stalni krški izvori. U vodnom području rijeke Dunav najveće su slivne površine na području RH rijeke Save (25.770 km^2), Dunava (9135 km^2) i Drave (7015 km^2). U jadranskom vodnom području slivne površine rijeka su bitno manje, a najveća je ona rijeke Krke (2657 km^2).[7](Najveća rijeka koja utječe u Jadransko more je Neretva (slivna površina 10.520 km2, no RH pripada samo 280 km2 najnizvodnijeg dijela (delta Neretve).)

Ostale velike rijeke jadranskog sliva su Cetina (1531 km^2), Zrmanja (1379 km^2) i Lika (1014 km^2) i punom se duljinom nalaze u RH. Također se i njihovi slivovi cijelom površinom nalaze u RH, osim Cetine, kojoj je veći dio sliva u Bosni i Hercegovini. Rijeke s duljinom toka većom od 100 km na području RH su u vodnom području rijeke Dunav: Sava (510 km), Drava (323 km), Kupa (294 km), Karašica – Vučica (150 km), Dunav (138 km), Korana (134 km), Vuka (126 km), Una (116 km), Dobra (104 km) i Glina (100 km), a u jadranskom vodnom području samo Cetina (104 km).[8](prema Planu upravljanja vodnim područjima 2016. – 2021. (NN 66/2016))

Jezera u Hrvatskoj su većinom manja od 0,5 km^2. Vodno područje rijeke Dunav siromašno je prirodnim jezerima. U tom dijelu zemlje, najpoznatija jezera i nacionalni park su Plitvička jezera, koja čini povezani niz od 16 jezera, od kojih su najveća Kozjak i Prošćansko. Najveća prirodna jezera nalaze se u primorskom dijelu: Vransko jezero na otoku Cresu, Vransko jezero pokraj Biograda na Moru, Crniševo i Visovac. Najveće umjetne akumulacije su Peručko jezero na Cetini, na Dravi Ormoško te Varaždinsko-čakovečko jezero i akumulacija Dubrava, a u Lici Krušćičko jezero.

Podzemne vode čine većinu vode kojom se opskrbljuju gradovi i naselja. Glavni vodoopskrbni resursi sjevernog dijela RH su aluvijalni vodonosnici u dravskom i savskom bazenu, a u priobalju krški izvori od kojih su najveći formirani na rubovima planinskog i jadranskog područja (izvori Rječina, Novljanska Žrnovnica, Zrmanja, Krka, Cetina i Ombla). Područja krških vodonosnika odlikuju prostrane zone prikupljanja vode u planinskim područjima vrlo bogatim oborinama i vrlo kompleksni uvjeti izviranja. Značajni problemi vezani su za obalne dijelove vodnih tijela podzemne vode i otoke, gdje se tijekom ljetnih sušnih razdoblja, zbog smanjenog pritiska slatke vode iz unutrašnjosti tijela i direktnog prihranjivanja oborinama, povećava utjecaj mora. Najveći problem su izvorišta u obalnom području i na otocima uključena u sustav javne vodoopskrbe, gdje zbog eksploatacije vode dolazi do jačih prodora morske vode u vodonosnike.

Određivanje zaliha podzemnih voda temelji se na procjenama pa se tako prosječne obnovljive zalihe podzemne vode u panonskom području RH procjenjuju se na $3.257*10^6$ m^3/god, a u jadranskom vodnom području oko $13.207*10^6$ m^3/god.[9](prema Planu upravljanja vodnim područjima 2016. – 2021. (NN 66/2016)) Strateške rezerve podzemnih voda su vode namijenjene za ljudsku potrošnju ili rezervirane za te namjene u budućnosti te je njihova identifikacija na cjelokupnom području RH preduvjet za njihovu zaštitu ili poboljšanje kako bi se smanjila razina potrebnog pročišćavanja za dobivanje pitke vode. Radi zaštite područja izvorišta ili drugog ležišta vode koja se koristi ili je rezervirana za javnu vodoopskrbu uspostavljaju se zone sanitarne zaštite izvorišta. U RH određeno je 320 zaštićenih područja podzemnih voda (u odnosu na 16 zaštićenih područja površinskih voda) iz kojih se zahvaća ili je rezervirana za zahvaćanje voda namijenjenih za ljudsku potrošnju.

Tlo se, zbog različitih obilježja klime i matične podloge, odlikuje velikom raznovrsnošću pedološkog pokrova odnosno različitim genetskim i bonitetnim tipovima tala. Najbolja su tla u istočnoj Hrvatskoj: černozem, ritske crnice i eutrična smeđa tla – gajnjače. Uz Savu, Dravu i Dunav prevladavaju mlađe riječne naplavine – aluvijalna tla različite plodnosti, dok su u središnjem i zapadnom dijelu Savsko-dravskog međurječja najraširenija pseudoglejna tla. U gorskoj Hrvatskoj raširena su slabija, distrična (kisela) smeđa tla, smeđa tla na vapnencima i dolomitima te vapnenačko-dolomitne crnice. U primorskom dijelu prevladava litosol, kamenjar i goli krš s pjegama crvenice te smeđa tla na vapnencima i dolomitima. Najviše plodnog tla u priobalju ima u Istri (dublja crvenica i smeđa tla na flišu), u Ravnim kotarima i na većim otocima. Oko 3 – 5 % površine zauzimaju antropogena tla, izmijenjena pod utjecajem čovjeka.

Zaštita zraka u RH uređena je posebnim propisima. Na temelju podataka o koncentracijama onečišćujućih tvari izmjerenima na mjernim postajama državne mreže za trajno praćenje kvalitete zraka i lokalnih mreža za praćenje kvalitete zraka u županijama i gradovima, koje ujedno uključuju i mjerne postaje posebne namjene, može se zaključiti da je zrak uglavnom čist ili neznatno onečišćen (I. kategorija), dok je u pojedinim urbanim i industrijskim područjima kontinentalne Hrvatske zrak umjereno i prekomjerno onečišćen (II. kategorija).

Šume i šumsko zemljište prostiru se na 2.759.039 ha[10](Ministarstvo poljoprivrede, Šumskogospodarska osnova područja RH za razdoblje od 2016. do 2025. godine)

šumskogospodarskog područja odnosno prekrivaju oko 49 % kopnenog teritorija. Od ukupne površine šuma i šumskog zemljišta u državnom je vlasništvu 2.097.318 ha (76 %), dok je ostatak u vlasništvu šumoposjednika. U ukupnoj šumskoj

površini prevladavaju prirodne šume (95 %), a potpomognutu obnovu čini oko 5 %, uključujući kulture i plantaže. Oko 79 % su bjelogorične, 16 % crnogorične, a 5 % degradirane šume.[11](SPRRH, NN 106/2017)
Iako su podaci iz različitih izvora neusklađeni, uočava se tendencija rasta šuma i šumskog zemljišta, čime je ispunjen cilj povećanja šumskih površina postavljen Strategijom prostornog uređenja iz 1997. godine.

Korištena poljoprivredna površina kreće se oko 1.500.000[12](DZS, 2019., Statistička izvješća, 1633 Poljoprivredna proizvodnja 2018.) ha, što čini oko 27 % kopnenog teritorija. Znatan se dio poljoprivrednih površina ne koristi za uzgoj poljoprivrednih kultura, što predstavlja velik potencijal za zamjetno povećavanje poljoprivredne proizvodnje, kako za prehrambene, tako i za neprehrambene potrebe.

Mineralne sirovine neobnovljivi su prirodni resursi od interesa za RH i u njezinu su vlasništvu. Pod osobitom su zaštitom države odnosno mogu se istraživati i gospodarski iskorištavati isključivo pod uvjetima i na način koji je propisan zakonom. Istraživanje podrazumijeva radove i ispitivanja kojima se utvrđuje postojanje, kakvoća, količina i mogući uvjeti eksploatacije mineralnih sirovina, a eksploatacijom se smatra vađenje iz ležišta i oplemenjivanje.

Među neenergetskim mineralnim sirovinama osobito gospodarsko značenje imaju arhitektonsko-građevni kamen, tehničko-građevni kamen, te građevni pijesak i šljunak. Tehničko-građevni kamen pretežno se nalazi u Dinaridima, od Istre do najjužnijih predjela Dalmacije. Arhitektonsko-građevni kamen ograničen je na tektonski slabije poremećene stijene, a nalazišta građevnog pijeska i šljunka uglavnom su u područjima iz riječne tokove.

Korištenjem energetskih mineralnih sirovina – ugljena, nafte, prirodnog plina i radioaktivnih mineralnih sirovina, podmiruje se najveći dio energetskih potreba u Hrvatskoj. Utvrđene su rezerve ugljena, nafte, prirodnog plina i geotermalnih voda, a nisu utvrđene rezerve radioaktivnih sirovina. U 2017. godini udio prirodnog plina u proizvodnji primarne energije iznosio je 23,7 %, sirove nafte 14,5 %, a udio toplinske energije bio je gotovo zanemariv, 0,3 %.[13](MZOE, Godišnji energetski pregled – Energija u Hrvatskoj 2017.) Bilančne rezerve nafte i prirodnog plina varirale su u razdoblju od 2009. do 2017. godine sa značajnijim padom u 2017. godini. Rezerve ugljena nisu se mijenjale u razdoblju između 2000. i 2017. godine (45.149.000 t).

I.3.2. Upravno-teritorijalna podjela

Na temelju članka 133. Ustava RH, teritorijalni ustroj određen je Zakonom o područjima županija, gradova i općina u RH.[14](NN 86/2006, 125/2006 – ispravak, 16/2007 – ispravak, 95/2008 – Odluka USHR, 46/2010 – ispravak, 145/2010, 37/2013, 44/2013, 45/2013 i 110/2015) Županije su jedinice područne (regionalne) samouprave, a jedinice lokalne samouprave (JLS) su općine i gradovi.

Teritorij Hrvatske podijeljen je na 576 jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (JLP(R)S), odnosno na 20 županija i Grad Zagreb, 127 gradova i 428 općina. Grad Zagreb, kao glavni grad RH, posebna je i jedinstvena, teritorijalna i upravna jedinica, kojoj se ustrojstvo uređuje Zakonom o Gradu Zagrebu.[15](NN 62/2001, 125/2008, 36/2009, 119/2014, 98/2019 i 144/2020)

Prema podacima Registra prostornih jedinica DGU, u listopadu 2018. u RH je postojalo 6757 naselja. U 127 gradskih naselja (uključujući Zagreb), današnjih sjedišta administrativnih gradova, prema Popisu iz 2011. godine živjelo je 2.226.083 ili 51,95 % stanovnika. Kako je 2013. godine općina Popovača promijenila status u grad, tome valja pribrojiti 4207 stanovnika u gradskom naselju Popovača. Najveću površinu JLS-a od 967,45 km^2 ima Grad Gospić, a najmanju Grad Kastav od 11,41 km^2, dok je najmanja općina od 6,05 km^2 Dekanovec u Međimurskoj županiji. Površina svih 128 gradova (JLS-i i Grad Zagreb) iznosi 38,4 % kopnenog teritorija, dok je površina gradskih naselja-sjedišta gradova u statističkim granicama tek 5,42 % istog teritorija. Površine svih gradskih naselja unutar statističkih granica manje su od 100 km^2, osim površine naselja Zagreb (305,93 km^2).[16](iskazi površina korigirani su u odnosu na SPRRH prema prostornom sloju JLS u RPJ iz 2018. godine)
Nastavno na zaključak iz Izvješća o stanju u prostoru 2008. – 2012., može se ponoviti da u sustavu prostornog planiranja, teritorijalni ustroj gradova i općina u odnosu na veličinu statističkih površina i dalje nije optimalan.
Slika 1: Upravno-teritorijalni ustroj u RH